

(PLECS)

D'HISTÒRIA LOCAL

170

Directors: Ramon Arnabat (URV),
Josep Santesmases (CCEPC)
Producció: L'Avenc
Disseny original: Canseixanta
Trià de novetats: Pineda Vaquer,
Carles Barrull (IRMU)
Dipòsit legal: B. 47.520-76
ISSN 2339-6997

CONTINGUTS

EDITORIAL: Captius i esclaus en el...	1
TEMES 1: Esclaus i esclaves a la ...	2
TEMES 2: La llegenda dels marins ...	5
TEMES 3: Els captius de la sal ...	8
PATRIMONI: Les drassanes reials ...	11
RESSENYES	13
TRIA DE NOVETATS	14
NOTICIARI	16

Plecs d'Història Local és una revista trimestral que publica articles originals de recerca i reflexió sobre història local i comarcal i en divulga la producció editorial i les activitats en l'àmbit territorial de les terres de parla catalana.

ENRIC GARCIA DOMINGO. Museu Marítim de Barcelona

CAPTIUS I ESCLAUS EN EL MÓN MARÍTIM CATALÀ

L'any 2012 el film de Tarantino *Django desencana* va posar novament d'actualitat el debat sobre el passat esclavista dels Estats Units amb tota la seva brutalitat, sense concessions. Aquesta xacra és recordada periòdicament pel cinema i per la televisió, i malauradament el dia a dia dels noticiaris mostra la cruesa d'uns conflictes racials que tenen l'origen en aquell fenomen.

Semblaria que allò és cosa només dels americans, però no és cert. El nostre propi passat està vinculat estretament al món del tràfic i l'exploatació dels esclaus, magrebins, turcs o subsaharians. Es tracta d'una realitat antiga i ben arrelada a casa nostra, que va fer natural el pas d'esclavitzar alguns centenars d'esclaus del nostre entorn a l'exploatació intensiva dels negres africans, en quantitats i condicions ara difícils de creure. La crueltat, injustícia i brutalitat de la *trata*

i de l'economia esclavista formen part, doncs, de la nostra història. Espanya va ser un dels darrers països del món occidental que van abolir l'esclavatge (formalment a Puerto Rico el 1873 i a Cuba el 1886) i en aquesta resistència van tenir un trist paper prohoms catalans amb nom de carrer i monument als seus pobles, encara que sigui el famós Antonio López qui catalitza tots els odis i retrets, com una mena de parallamps

que relaxa consciències i ens permet tenir un dolent oficial i no haver de mirar gaire sota la catifa.

De l'esclavitud en època medieval i moderna fa temps que en parlen els nostres historiadors, però la mirada sobre el tràfic d'esclaus transatlàntic ha estat més tardana. Afortunadament ha arribat el moment de mirar cara a cara les vergonyes del passat, i també recuperar la memòria dels abolicionistes i dels qui mai van creure que uns homes podien

lícitament posseir altres éssers humans. Projectes de recerca com el que dirigeix el doctor Martín Rodrigo, de la UPF, sobre la participació espanyola en el tràfic d'esclaus i els llegats de l'esclavitud (1765-1886), o el projecte d'exposició sobre el tràfic negrer atlàntic que està preparant el Museu Marítim de Barcelona, són exemples dels nous aires que s'enduran tabús i mitges veritats.

En aquest número de *Plecs d'Història Local*, presentem tres incursions

en el món de l'esclavatge en el nostre àmbit, ben diferents i suggeridores. Dues ens porten a les arrels del món esclavista a la Mediterrània medieval i moderna, de la mà d'Ivan Armenteros i d'Antoni Ferran. I farem un salt endavant per proposar una reflexió al voltant dels perills de la desmemòria i de la frivoltzació del passat negrer, de la mà de Xavier Sust. ■

Compra d'esclaus a Cuba. A.T.Quiller-Couch, *History of the Sea*, 1896.

